

The effectiveness of transactional analysis based on the adult ego state in the resilience of mothers of children with specific learning disorder

Fatemeh Ashrafnohegar¹, Parviz Sharifidaramadi², Saeed Rezaee³

1. Master's Graduate in Psychology and Education of Exceptional Children, Faculty of Psychology and Educational Sciences, Allameh Tabataba'i University, Tehran, Iran. E-mail: fateme.nohegar@gmail.com

2. Professor, Department of Psychology and Education of Exceptional Children, Faculty of Psychology and Educational Sciences, Allameh Tabataba'i University, Tehran, Iran. E-mail: sharifidaramadi@atu.ac.ir

3. Associate Professor, Department of Psychology and Education of Exceptional Children, Faculty of Psychology and Educational Sciences, Allameh Tabataba'i University, Tehran, Iran. E-mail: rezayi.saeed10@gmail.com

ARTICLE INFO

Article type:
Research Article

Article history:

Received 12 March 2025
Received in revised form
09 April 2025
Accepted 15 May 2025
Published Online 26
December 2025

Keywords:

adult ego state-based
transactional analysis,
resilience,
specific learning disorder

ABSTRACT

Background: The resilience of mothers of children with specific learning disorder tends to decrease due to the psychological pressures caused by their children's educational and behavioral challenges. One effective approach to enhancing resilience is Transactional Analysis, particularly emphasizing the "Adult Ego State," which helps with emotional regulation, logical information processing, and better stress management. Despite numerous studies on the impact of psychological interventions on resilience, few studies have specifically examined the effectiveness of Transactional Analysis focusing on the "Adult Ego State" in this context. Therefore, this study aims to fill this scientific gap.

Aims: This study aimed to investigate the effectiveness of adult ego state-based transactional analysis (TA) on resilience of mothers of children with specific learning disorder (SLD).

Methods: The research design of this study was quasi-experimental with a pretest-posttest design and a control group. The statistical population consisted of all mothers who visited the Mahan Learning Disabilities Center in Tehran in 2023. A sample of 30 participants was selected, with 15 randomly assigned to the experimental group and 15 to the control group. The sampling method used was convenience sampling, and participants were selected based on specific inclusion and exclusion criteria. After administering the pretest, during which the mothers were asked to complete the Resilience Questionnaire (Connor & Davidson, 2003), the experimental group participated in eight two-hour training sessions based on the Transactional Analysis approach, with a focus on the Adult Ego State. The control group received no intervention. At the end of the training period, a posttest was administered to both groups. Data analysis was conducted using SPSS software, with covariance analysis being performed.

Results: The results of this study showed that adult ego state-based TA significantly ($p < 0.01$) increased resilience and in mothers of children with SLD.

Conclusion: Training in Transactional Analysis (TA) enhances the resilience of parents of children with specific learning disabilities (SLDs). This training can serve as an effective intervention for reducing stress, improving parent-child relationships, and enhancing parents' coping skills. Therefore, implementing this program in counseling and educational centers can play a crucial role in providing psychological support to these parents.

Citation: Ashrafnohegar, F., Sharifidaramadi, P., & Rezaee, S. (2025). The effectiveness of transactional analysis based on the adult ego state in the resilience of mothers of children with specific learning disorder. *Journal of Psychological Science*, 24(155), 149-165. [10.61186/jps.24.155.10](https://doi.org/10.61186/jps.24.155.10)

Journal of Psychological Science, Vol. 24, No. 155, 2025

© The Author(s). DOI: [10.61186/jps.24.155.10](https://doi.org/10.61186/jps.24.155.10)

✉ **Corresponding Author:** Fateme Ashrafnohegar, Master's Graduate in Psychology and Education of Exceptional Children, Faculty of Psychology and Educational Sciences, Allameh Tabataba'i University, Tehran, Iran.
E-mail: fateme.nohegar@gmail.com, Tel: (+98) 9396562960

Extended Abstract

Introduction

Specific learning disorder (SLD), the most common neurodevelopmental disorder (Papadopoulou et al., 2022), are of biological origin that cause abnormalities at the cognitive level (Mirza et al., 2022). And they can have adverse effects on children and their families (Waber et al., 2022). In addition to the individual, specific learning disorder has negative consequences for the family, especially for mothers due to the close relationship between mother and child, and affects their daily activities (Ofiesh & Mather, 2023; Van VanVoorhis et al., 2023). Although caring for these children may have positive outcomes, these parents are exposed to harms such as depression, anxiety, and other stressors such as increased caregiver burden, financial pressure, etc. (Scherer et al., 2019).

One of the characteristics of parents of children with specific learning disabilities that can play a significant role in their relationships with their children in improving and reducing behavioral problems is resilience (Nejatifar et al., 2022; Ilievska, A., & Ilievski, 2020). The concept of resilience is usually defined as the ability to resist crisis and distress (Cheng et al., 2022). Maternal resilience is very important for the emotional health of children with specific learning disorder (Benassi et al., 2022). Because resilience is one of the things that can protect mothers of children with learning disorder from the negative emotions they experience, such as anger, self-criticism, guilt, and shame (Naemi and Faeghi, 2018). Resilience can improve the psychological functions of family members in the form of thinking, mood, and behavior and plays an important role in coping with and facing adversity and problems in daily life (Yu et al., 2024; Alarcón et al., 2020).

Transactional analysis is a theory in psychology that is used wherever an understanding of individuals, relationships, communication and counseling is required (hosseinipour et al., 2020). In this approach, the mature ego state is characterized by predominantly rational, constructive conditioning. This state is responsible for analyzing reality, estimating possible solutions, making rational

decisions, and relating assertively to others (Ertem, M & Kececi, 2016).

Few studies have focused on the efficacy of Transactional Analysis on the resilience of mothers of children with specific learning disorder. Transactional analysis aims to help clients by creating constructive ego states, improving social functioning, and stimulating a sense of self-efficacy. Transactional Analysis has moderate to large positive effects on psychopathology, self-efficacy, social functioning, and emotional states (Vos & Van Rijn, 2024). The key area of Transactional Analysis is the theory of ego states, which forms the central axis of the entire concept and is Berne's main contribution to the development of psychological thought (Kraczla, 2023). In this type of therapy, the therapist invites the client to use and strengthen their adult ego more effectively in order to become an independent individual and break free from negative survival patterns associated with childhood.

Transactional analysis based on the adult ego state can be an effective tool for strengthening the resilience of mothers of children with specific learning disorder. By increasing self-awareness, improving problem-solving skills, strengthening communication, managing stress, etc., mothers will be able to better respond to parenting challenges and improve the quality of their lives and that of their children. Considering what has been reviewed, this study seeks to answer the basic question: Is Transactional analysis based on the adult ego state efficacy on the resilience of mothers of children with specific learning disorder?

Method

The research design of this study was quasi-experimental with a pretest-posttest design and a control group. The statistical population consisted of all mothers who visited the Mahan Learning Disabilities Center in Tehran in 2023. A sample of 30 participants was selected, with 15 randomly assigned to the experimental group and 15 to the control group. The sampling method used was convenience sampling, and participants were selected based on specific inclusion and exclusion criteria. After administering the pre-test in which mothers were

asked to answer the Resilience Scale (Connor-Davidson, 2003), the experimental group participated in eight two-hour training sessions based on the Transactional Analysis approach, with a focus on the Adult Ego State. The control group received no intervention. At the end of the training period, a posttest was administered to both groups. Data analysis was conducted using SPSS software, with covariance analysis being performed.

Results

Demographic information of the participants in the present study shows that the mean and (standard deviation) age of mothers in the experimental group was 36.80 and (4.50) and in the control group was 37.60 and (5.10). These results indicate homogeneity of the two groups in terms of age. The results of the analysis of covariance are presented in Table 1.

Table 1. Results of the analysis of covariance for the resilience variable

Dependent variable	Sum of squares	Mean squares	df	F	P	Effect size
Modified model	5.410	2.701	2	37.171	0.000	0.734
Intercept (Linear Regression Slope)	2.384	2.384	1	32.817	0.000	0.549
group	5.273	5.273	1	72.580	0.000	0.729
Pre-test	1.006	1.006	1	13.852	0.001	0.339

The results of the table indicate that there is a significant difference in the post-test between the resilience scores of the experimental group and the resilience scores of the control group ($p < 0.01$). As a result, it can be concluded that the Transactional analysis based on the based on the adult ego state had efficacy on the participants' resilience.

Conclusion

This study aimed to investigate the efficacy of Transactional analysis based on the based on the adult ego state on resilience of mothers of children with specific learning disorder.

The findings of this study are consistent with the results of studies by Nejatifar et al., (2022); Parhizkari & Mojtabaei (2021). In explaining these results, it can be said that the Transactional analysis based on the based on the adult ego state has helped mothers of children with specific learning disorder to become familiar with the difference between communication styles and factors that inhibit communication, and also understand their consequences, and by paying more attention to the a Transactional analysis based on the based on the adult ego state, they will achieve the necessary self-knowledge, and they will practice and apply behaviors with clear and consistent boundaries in interactive situations with their child, as well as a greater ability to cope with stressful factors. Ultimately, it improves emotional and social

functioning, which is related to social competence (Rahmati et al., 2020).

It can be said that mothers who participated in the Transactional analysis based on the based on the adult ego state program, by focusing on interpersonal relationships, distinguished their irrational beliefs, emotions, and thoughts from reality and became more resilient to this issue. In fact, it can be said that Transactional analysis leads to increased self-awareness. By focusing on the "adult ego" mothers can become more self-aware of their feelings and behaviors, and this self-awareness helps them better manage emotional reactions to their child's challenges. On the other hand, the "adult ego" encourages mothers to analyze facts instead of emotional reactions. This approach allows them to deal with their children's challenges more rationally and find more effective solutions.

In fact, by using Transactional analysis techniques, it is possible to strengthen the adult ego state as the executive responsible for the personality and to break free from the unhealthy draft of childhood. It can be said that mothers who participated in the Transactional analysis program, by focusing on interpersonal relationships, distinguished their irrational beliefs, emotions, and thoughts from reality and became more resilient to this issue. This approach trains mothers in learning resilience skills and coping with the difficulties and stresses of everyday life, which can help them better adapt to more difficult situations.

In general, it can be said that the teaching of Transactional Analysis (TA), enhances the resilience of parents of children with specific learning disorder. This training can serve as an effective intervention for reducing stress, improving parent-child relationships, and enhancing parents' coping skills. Therefore, implementing this program in counseling centers can play a crucial role in providing psychological support to these parents.

Ethical Considerations

Compliance with ethical guidelines: This article is based on the first author's master's thesis in Psychology and Education of Exceptional Children at the Faculty of Psychology and Educational Sciences, Allameh Tabataba'i University, Tehran. In order to maintain ethical principles in this study, an attempt was made to collect data after obtaining the participants' consent. Participants were also assured of confidentiality in maintaining personal information and presenting results without mentioning names or identifying information.

Funding: This research is in the form of a master's thesis and is without financial support.

Authors' contribution: The first author of this article as the main researcher, the second author as a supervisor and the third author as a advisors were involved in this research.

Conflict of interest: The authors declare no conflict of interest for this study.

Acknowledgments: We would like to express our gratitude to the generous professors who helped us in this research and to the parents who participated in this research.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

اثربخشی تحلیل رفتار متقابل مبتنی بر منِ بالغ بر تاب‌آوری مادران کودکان دارای اختلال یادگیری خاص

فاطمه اشرف نوحه‌گر^۱، پرویز شریفی درآمدی^۲، سعید رضایی^۳

۱. دانش‌آموخته کارشناسی ارشد روانشناسی و آموزش کودکان استثنایی، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران.

۲. استاد، گروه روانشناسی و آموزش کودکان استثنایی، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران.

۳. دانشیار، گروه روانشناسی و آموزش کودکان استثنایی، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران.

چکیده

مشخصات مقاله

نوع مقاله:

پژوهشی

تاریخچه مقاله:

دریافت: ۱۴۰۳/۱۲/۲۲

بازنگری: ۱۴۰۴/۰۱/۲۰

پذیرش: ۱۴۰۴/۰۲/۲۵

انتشار برخط: ۱۴۰۴/۱۰/۰۵

کلیدواژه‌ها:

تحلیل رفتار متقابل مبتنی بر منِ بالغ، تاب‌آوری، اختلال یادگیری خاص

زمینه: تاب‌آوری مادران کودکان دارای اختلال یادگیری خاص به دلیل فشارهای روانی ناشی از مشکلات آموزشی و رفتاری فرزندانشان کاهش می‌یابد. یکی از رویکردهای مؤثر در افزایش تاب‌آوری، تحلیل رفتار متقابل با تأکید بر "من بالغ" است که به تنظیم هیجانی، پردازش منطقی اطلاعات و مدیریت بهتر استرس کمک می‌کند. با وجود پژوهش‌های متعدد درباره تأثیر مداخلات روانشناختی بر تاب‌آوری، تحقیقات کمی به بررسی اثربخشی تحلیل رفتار متقابل مبتنی بر "من بالغ" در این زمینه پرداخته‌اند؛ بنابراین، این پژوهش به دنبال پر کردن این خلأ علمی است.

هدف: این مطالعه با هدف بررسی اثربخشی تحلیل رفتار متقابل مبتنی بر منِ بالغ بر تاب‌آوری مادران کودکان دارای اختلال یادگیری خاص انجام شد.

روش: روش پژوهش حاضر از نوع نیمه‌آزمایشی با طرح پیش‌آزمون و پس‌آزمون با گروه گواه بود. جامعه آماری پژوهش شامل تمامی مادران مراجعه‌کننده به مرکز اختلال یادگیری مهان واقع در شهر تهران در سال ۱۴۰۲ بود. نمونه پژوهش ۳۰ نفر در نظر گرفته شد که از این تعداد، ۱۵ نفر در گروه آزمایش و ۱۵ نفر در گروه گواه به صورت تصادفی گمارده شدند. روش نمونه‌گیری از نوع نمونه‌گیری در دسترس بود و انتخاب افراد بر اساس ملاک‌های ورود و خروج خاص انجام گرفت. پس از اجرای پیش‌آزمون که در آن از مادران خواسته شد تا پرسشنامه تاب‌آوری (کونور و دیویدسون، ۲۰۰۳) را پاسخ دهند، گروه آزمایش در هشت جلسه دو ساعته تحت آموزش به شیوه تحلیل رفتار متقابل مبتنی بر منِ بالغ (سزلا، ۲۰۲۳) قرار گرفتند. گروه گواه هیچ مداخله‌ای دریافت نکرد. در پایان دوره آموزشی، پس‌آزمون از هر دو گروه گرفته شد. تجزیه و تحلیل داده‌ها از طریق نرم‌افزار SPSS و تحلیل کوواریانس انجام شد.

یافته‌ها: نتایج به دست آمده از این پژوهش نشان داد که تحلیل رفتار متقابل مبتنی بر منِ بالغ بر افزایش تاب‌آوری مادران کودکان دارای اختلال یادگیری خاص به صورت معناداری ($P < 0/01$) تأثیر دارد.

نتیجه‌گیری: با توجه به اینکه آموزش تحلیل رفتار متقابل باعث افزایش تاب‌آوری والدین کودکان دارای اختلال یادگیری خاص می‌شود. این آموزش می‌تواند به عنوان یک مداخله مؤثر در کاهش استرس، بهبود روابط والد-کودک و ارتقای توانایی‌های مقابله‌ای والدین مورد استفاده قرار گیرد. بنابراین، اجرای این برنامه در مراکز مشاوره و آموزشی می‌تواند نقش مهمی در حمایت روانی از این والدین داشته باشد.

استناد: اشرف نوحه‌گر، فاطمه؛ شریفی درآمدی، پرویز؛ و رضایی، سعید (۱۴۰۴). اثربخشی تحلیل رفتار متقابل مبتنی بر منِ بالغ بر تاب‌آوری مادران کودکان دارای اختلال یادگیری خاص. مجله علوم روانشناختی، دوره ۲۴، شماره ۱۵۵، ۱۴۹-۱۶۵.

مجله علوم روانشناختی، دوره ۲۴، شماره ۱۵۵، ۱۴۰۴. DOI: [10.61186/jps.24.155.10](https://doi.org/10.61186/jps.24.155.10)

© نویسنده‌گان.

✉ نویسنده مسئول: فاطمه اشرف نوحه‌گر، دانش‌آموخته کارشناسی ارشد روانشناسی و آموزش کودکان استثنایی، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران. رایانامه: fateme.nohegar@gmail.com؛ تلفن: ۰۹۳۹۶۵۶۲۹۶۰

مقدمه

اختلال‌های یادگیری خاص^۱، شایع‌ترین اختلال عصبی تحولی (پادوپولو و همکاران، ۲۰۲۲)، با منشأ بیولوژیکی هستند که باعث ناهنجاری‌هایی در سطح شناختی می‌شوند (میرزا و همکاران، ۲۰۲۲) و می‌توانند تأثیرات نامطلوبی بر کودکان و خانواده‌های آنان داشته باشند (وبر و همکاران، ۲۰۲۲). کودکان مبتلا به اختلال یادگیری خاص، علیرغم داشتن هوش طبیعی، در اکثر مواقع نمی‌توانند پیشرفت تحصیلی خوبی داشته باشند و این خود باعث آسیب‌های اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و عاطفی می‌شود (پورعبدل و همکاران، ۲۰۲۰). در واقع اختلال یادگیری خاص، علاوه بر خود فرد، پیامدهای منفی برای خانواده و مخصوصاً به واسطه‌ی ارتباط نزدیک بین مادر و کودک، برای مادران به همراه دارد و فعالیت‌های روزمره آنها را تحت تأثیر قرار می‌دهد (آفیش و متر، ۲۰۲۳) و وان و ورهیس و همکاران، ۲۰۲۳). تربیت کودکانی با ناتوانی‌های یادگیری هم می‌تواند یک تجربه رضایت‌بخش و هم یک تجربه چالش‌برانگیز باشد؛ چنان‌که مرور سیستماتیک پژوهش‌ها و متاآنالیزها نشان می‌دهد والدین کودکان دارای اختلال یادگیری گزارش می‌دهند که از تجربیات غیرمعمول فرزندپروری خود مزایای مهمی مانند رشد شخصی، احساس هدف و نزدیکی خانوادگی کسب می‌کنند (فیناردی، پالئاری و فینچام، ۲۰۲۲). با این وجود هرچند مراقبت از این کودکان، ممکن است پیامدهای مثبتی داشته باشد، اما این والدین در معرض آسیب‌هایی مثل افسردگی، اضطراب و سایر عوامل استرس‌زا مثل افزایش مراقب، فشار مالی و ... قرار بگیرند (شرر، وره‌ی و کوپر، ۲۰۱۹). چنان‌که پیشینه‌ی پژوهش‌های انجام گرفته در این حوزه نشان می‌دهد مادران کودکان مبتلا به اختلال یادگیری خاص، دارای استرس و اختلالات روانی مانند استرس، افسردگی و اضطراب بوده و سازش‌یافتگی و سلامت جسمی و روانی آنها نیز تهدید می‌شود (زوفکو و همکاران، ۲۰۲۴؛ بونیفاجی و همکاران، ۲۰۱۹؛ و جنابادی و عباسی، ۲۰۲۰) و یکی از ویژگی‌های این والدین که می‌تواند نقش بسزایی در روابط آنها و فرزندان در جهت بهبود و کاهش مشکلات رفتاری داشته باشد، تاب‌آوری است (نجاتی‌فر، فهامی و عابدی، ۲۰۲۲؛ ایلوسکا و ایلیفسکی، ۲۰۲۰). پژوهشگران بر این باورند که تقویت تاب‌آوری در والدین کودکان با نیازهای ویژه می‌تواند تعداد مشکلات روانی مانند

اضطراب را کاهش دهد (آدامز و همکاران، ۲۰۱۸). لذا تاب‌آوری مادر، برای سلامت عاطفی کودکان با اختلال یادگیری خاص بسیار مهم است (بناسی و همکاران، ۲۰۲۲) و این مادران با وجود اینکه در شرایط سخت هستند، باید تاب‌آور بوده و قادر به مهار شرایط زندگی باشند (لین، رونگ و لی، ۲۰۱۳) چراکه تاب‌آوری یکی از مواردی است که می‌تواند از نتایج هیجانات منفی مادران کودکان با اختلال یادگیری مانند خشم، خود انتقادی، احساس گناه و شرم، محافظت نماید (ناعمی و فائق، ۱۳۹۷). تاب‌آوری می‌تواند کارکردهای روانی اعضای خانواده در قالب تفکر، خلق و رفتار را بهبود دهد و نقش مهمی در مقابله و رویارویی با مصائب و مشکلات افراد در زندگی روزمره دارد (یو و همکاران، ۲۰۲۴ و آلاکون و همکاران، ۲۰۲۰).

مفهوم تاب‌آوری^۲ معمولاً به عنوان توانایی مقاومت در برابر بحران و پریشانی تعریف (چنج و همکاران، ۲۰۲۲) و به عنوان توانایی از بین بردن احتمالات در شرایط نامطلوب برای خانواده‌ها و فرزندان‌شان درک می‌شود (اکاس و رافرتی، ۲۰۱۹) و در نهایت باعث ایجاد نتایج مثبت در بین افرادی می‌شود که در معرض شرایط نامطلوب زندگی قرار دارند (بولوشن و همکاران، ۲۰۲۲). در این خصوص پژوهش‌ها گزارش می‌دهند خانواده‌های کودکان با نیازهای آموزشی و ناتوانی‌های خاص، باید مکانیسم‌های خودکارآمدی و معنا را در زندگی خود پیدا کنند و تاب‌آوری را افزایش دهند و تعادل و سلامت روانی خود را حفظ کنند (تسییداک، ۲۰۲۱).

با توجه به اهمیت آموزش والدین به ویژه مادران و تاب‌آوری آن‌ها بر پیشگیری و درمان مشکلات رفتاری کودکان، آموزش مهارت‌های لازم برای بهبود تعاملات با کودک بیشتر ضرورت می‌یابد که پژوهش‌های مختلفی جهت کاهش مشکلات روانشناختی مادران کودکان با اختلال یادگیری، از درمان‌های متعددی از جمله درمان پذیرش و تعهد (لانسکی و همکاران، ۲۰۱۸)، آموزش ذهن آگاهی (بازانو و همکاران، ۲۰۱۵)؛ رابطه متقابل والد-کودک (پیسولا و دورسمان، ۲۰۱۷)، آموزش شفقت به خود (فرضی و همکاران، ۱۳۹۹)؛ آموزش مثبت‌اندیشی (رضایی میرزا و همکاران، ۱۴۰۱)، مداخله مبتنی بر آموزش گروهی مهارت‌های مقابله‌ای (پرزور، ۱۴۰۱)، برنامه‌های آموزشی تاب‌آوری (مومنی، ابراهیمی و

^۱. Specific learning disorders

^۲. resilience

حسینیان، ۱۳۹۳)، استفاده کرده‌اند. یکی از نظریه‌هایی که در این خصوص و در جهت درمان اختلال‌ها توجه بسیاری از پژوهشگران را به خود جلب کرده است، نظریه تحلیل رفتار متقابل می‌باشد (جهانبخش و همکاران، ۱۴۰۱ و نجاتی و همکاران، ۱۴۰۱). مطالعات نشان می‌دهد تحلیل رفتار متقابل بر افزایش تاب‌آوری تاثیر مثبتی دارد (نجاتی‌فر، فهامی و عابدی، ۲۰۲۲؛ ایلوسکا و ایلفسکی، ۲۰۲۰). نتایج پژوهش مومنی (۲۰۲۰) نشان داد آموزش تاب‌آوری بر امید به زندگی و بهزیستی روانشناختی مادران فرزندان با ناتوانی‌های یادگیری خاص موثر بوده است. در پژوهشی دیگر مومنی، ابراهیمی و حسینیان (۱۳۹۳) اذعان داشتند سلامت روان و کیفیت زندگی مادران کودکان با اختلال یادگیری، از طریق برنامه آموزش تاب‌آوری قابل ارتقاء است. همچنین نتایج پژوهش سعیدی‌فرد و همکاران (۲۰۱۶) نشان داد که برنامه آموزشی مبتنی بر پذیرش و تعهد، موجب افزایش تاب‌آوری مادران کودکان با اختلال یادگیری است یا نتایج پژوهش حیرت و شریف‌زاده (۱۴۰۰)، که نشان داد تحلیل رفتار متقابل بر امید به زندگی مادران دارای فرزند اوتیسم موثر است. براین اساس روش تحلیل روابط متقابل را به عنوان ابزاری حمایتی و موثر جهت افزایش امید به زندگی مادران دارای فرزندان دچار اختلال پیشنهاد می‌کنند. اما کمتر پژوهشی به اثربخشی تحلیل رفتار متقابل مبتنی بر من بالغ در این افراد توجه کرده است.

تحلیل رفتار متقابل قصد دارد با ایجاد حالات نفس سازنده، بهبود عملکرد اجتماعی و تحریک حس خودکارآمدی به مراجعان کمک کند. متاآنالیز ۷۵ مطالعه نشان می‌دهد تحلیل رفتار متقابل، اثرات مثبت متوسط تا زیاد بر آسیب‌شناسی روانی، خودکارآمدی، عملکرد اجتماعی و حالات نفسانی دارد (ووس و ون راین، ۲۰۲۱). حوزه کلیدی تحلیل رفتار متقابل، نظریه حالات ایگو^۱ است که محور اصلی کل مفهوم را تشکیل می‌دهد و سهم اصلی برن در توسعه تفکر روانشناختی است (کراچلا، ۲۰۲۳). اریک برن، بنیانگذار تحلیل رفتار متقابل^۲ (TA)، نشان داد که افراد مجموعه‌های خاصی از افکار، احساسات و رفتارها را در موقعیت‌های مختلف نشان می‌دهند. سنگ‌بنای تئوری تحلیل رفتار متقابل به سه شکل عملکردی من، قابل مشاهده است که برن این سه مجموعه «حالت نفس» را «والد^۳»، «بالغ^۴» و «

کودک^۵» نامید (ووس و ون راین، ۲۰۲۱). این حالت‌ها، راه‌های تفکر، احساس و در نتیجه رفتار فرد را در موقعیت‌های مختلف زندگی تعیین می‌کنند (ویدوسون، ۲۰۱۵ و سدویک، ۲۰۲۰). در واقع افراد با درک وجود این سه حالت من در درون خود و طرف مقابل، همچنین با شناخت ویژگی‌های هر یک از این حالات من، می‌توانند روابطشان با دیگران از جمله روابط خود را بهبود بخشند. حالت نفس والد نشان دهنده رفتارها و نگرش‌های آموخته شده از والدین یا شخصیت‌های اقتدار ما است، درحالی‌که حالت من کودک، نشان دهنده احساسات، افکار و رفتارهای ما در کودکی است و حالت نفس بالغ، بیانگر تفکر منطقی و عینی ماست (لونگو، ۲۰۲۱). حالت من کودک با تکانشگری، هیجانی بودن، رفتار غیرمنطقی و نگرش خودمحور مشخص می‌شود. حالت من والد، با مجموعه‌ای از ارزش‌ها، هنجارها، دستورات، ممنوعیت‌ها و تعهدات مشخص می‌شود (هاجی‌پشیچ و همکاران، ۲۰۱۴) اما حالت من بالغ با شرطی‌سازی سازنده عمدتاً منطقی مشخص می‌شود. این حالت مسئول تحلیل واقعیت، تخمین راه‌حل‌های ممکن، تصمیم‌گیری‌های منطقی و رابطه قاطعانه فرد با دیگران است (ارتم و کسچی، ۲۰۱۶). در این حالت، رفتارها، افکار و احساسات، پاسخ مستقیمی به اینجا و اکنون هستند (ووس و ون راین، ۲۰۲۴ و تانگولو و ویگنوزی، ۲۰۲۴). برن بین حالت‌های کودک، بالغ و والد تمایز قائل می‌شود، که معتبرترین و بالغ‌ترین آن‌ها «خود بالغ» است، که به یک ارزیابی عینی از واقعیت (کینان، ۲۰۲۴) و جابه‌جایی از کودک و والد به حالت بالغ اشاره دارد (ون در زوان، ۲۰۲۲). من بالغ، جایگاه ویژه‌ای در مدل درمانی برن به نام مکتب کلاسیک داشت. درمانگر از درمانجو دعوت می‌کند تا به طور مؤثرتری از من بالغ خود استفاده کند و آن را تقویت کند تا به فردی مستقل تبدیل شود و از الگوهای بقای منفی مرتبط با دوران کودکی رها شود. در این حالت ایگو، فرد هم می‌تواند محدودیت‌ها و امکانات خود را به طور واقع‌بینانه یا انتقادی ارزیابی کند و هم در ارزیابی دیگران و خود واقعی عمل کند (کراچلا، ۲۰۲۳). در واقع تحلیل رفتار متقابل یکی از نظریه‌های درمانی است که به روابط بین فردی، فرآیند حوادث زندگی و واکنش متقابل افراد توجه بسیار داشته و در زمینه مسائل بین فردی

4. Adult

5. Child

1. ego states

2. Transactional analysis

3. Parent

هماهنگی سوپروایزر کلینیک از بین مادران کودکانی که تشخیص اختلال یادگیری خاص گرفته بودند، انتخاب شدند و با امضا رضایت‌نامه آگاهانه برای مطالعات آزمایشی به صورت تصادفی ۱۵ نفر در گروه آزمایش و ۱۵ نفر در گروه گواه گمارده شدند.

(ب) ابزار

پرسشنامه تاب‌آوری^۱ (CD-RISC): کونور و دیویدسون (۲۰۰۳) پرسشنامه مقیاس تاب‌آوری را گردآوری کردند و ضریب آلفای کرونباخ آن را ۰/۸۹ گزارش داده‌اند همچنین ضریب پایایی حاصل از روش بازآزمایی در یک فاصله ۴ هفته‌ای ۰/۸۷ بوده است. پرسشنامه تاب‌آوری دارای ۲۵ سؤال است که در یک مقیاس لیکرتی بین صفر (کاملاً نادرست) تا پنج (همیشه درست) نمره گذاری می‌شود. این پرسشنامه دارای پنج زیر مقیاس تصور از شایستگی فردی، اعتماد به غرایز فردی و تحمل عاطفه منفی، پذیرش مثبت تغییر و روابط ایمن، کنترل و تاثیرات معنوی است. نمرات بالاتر بیانگر تاب‌آوری بیشتر آزمودنی است.

در ایران این مقیاس توسط محمدی (۱۳۸۴) هنجاریابی شده است وی برای تعیین پایایی مقیاس تاب‌آوری کونور و دیویدسون از روش آلفای کرونباخ استفاده کرده و ضریب پایایی ۰/۸۹ را گزارش کرده است. همچنین برای تعیین روایی این مقیاس ابتدا همبستگی هر عبارت با نمره کل محاسبه شد و پس از آن از روش تحلیل عاملی استفاده شد. محاسبه همبستگی هر نمره با نمره کل به جز عبارت ۳ ضریب‌های بین ۰/۴۱ تا ۰/۶۴ را نشان داد. سپس عبارت مقیاس به روش مولفه‌های اصلی مورد تحلیل عاملی قرار گرفتند پیش از استخراج عوامل بر پایه ماتریس همبستگی عبارت، دو شاخص KMO و آزمون کرویت بارتلت محاسبه شدند مقدار KMO برابر ۰/۸۷ و مقدار خی دو در آزمون بارتلت برابر ۵۵۵۶/۲۸ بود که هر دو شاخص کفایت شواهد برای انجام تحلیل عاملی را نشان دادند.

(ج) معرفی برنامه مداخله‌ای

پس از اجرای پیش‌آزمون، اعضای گروه آزمایش طی ۸ جلسه دو ساعته (دو ماه؛ هفته‌ای یک جلسه) آموزش تحلیل رفتار متقابل مبتنی بر منِ بالغ را به صورت گروهی طبق برنامه درمانی کراسزلا (۲۰۲۳) دریافت کردند (جدول ۱). رویکرد تحلیل رفتار متقابل مبتنی بر منِ بالغ به منزله ی یک

راهکارهای کاربردی ارائه می‌دهد (حسینی راوری زاده و همکاران، ۱۴۰۲).

با توجه به آنچه ذکر شد تحلیل رفتار متقابل مبتنی بر "منِ بالغ" می‌تواند ابزاری مؤثر برای تقویت تاب‌آوری مادران کودکان دارای اختلال یادگیری خاص باشد. با افزایش خودآگاهی، بهبود مهارت‌های حل مسئله، تقویت ارتباطات، مدیریت استرس و ... مادران قادر خواهند بود تا به چالش‌های تربیتی بهتر پاسخ دهند و کیفیت زندگی خود و فرزندانشان را بهبود بخشند. با توجه به اهمیت موضوع و کمبود پژوهش‌های تجربی در این زمینه، این مطالعه می‌تواند به توسعه روش‌های مداخله‌ای جدید و کارآمد برای حمایت از مادران و کودکان دارای اختلال یادگیری خاص کمک کند. با این حال، نیاز به بررسی علمی در زمینه اثربخشی این رویکرد بر تاب‌آوری مادران کودکان دارای اختلال یادگیری خاص احساس می‌شود. بنابراین، سؤال اصلی این پژوهش عبارت است از: تحلیل رفتار متقابل مبتنی بر منِ بالغ تا چه حد می‌تواند بر تاب‌آوری مادران کودکان دارای اختلال یادگیری خاص تأثیرگذار باشد؟

روش

الف) طرح پژوهش و شرکت‌کنندگان: این پژوهش بر حسب هدف، کاربردی و از لحاظ گردآوری داده‌ها از نوع آزمایشی با طرح پیش‌آزمون و پس‌آزمون با گروه گواه بود. جامعه آماری پژوهش شامل تمامی مادران مراجعه کننده به مرکز اختلال یادگیری خصوصی مهان واقع در شهر تهران در سال ۱۴۰۲ بوده است. حجم نمونه ۳۰ نفر در نظر گرفته شده بود اگر چه با توجه به نرم‌افزار G*Power، با نوع تحلیل واریانس و سطح معنی داری ۰/۰۱، سطح اطمینان ۹۹٪، تعداد گروه‌ها و تعداد متغیرها، حجم نمونه ۲۳ نفر برآورد شده بود اما به جهت قابلیت تعمیم پذیری نتایج، حجم نمونه ۳۰ نفر در نظر گرفته شد. روش نمونه‌گیری به صورت نمونه در دسترس بود که با توجه به ملاک‌های ورود شامل داشتن فرزند با اختلال یادگیری خاص، تمایل به همکاری و شرکت در پژوهش، مشکل در برقراری ارتباط با فرزند، سواد خواندن و نوشتن و تسلط به زبان فارسی و ملاک‌های خروج شامل عدم تشخیص اختلال یادگیری خاص و غیبت در جلسات آموزشی بیش از دو جلسه و با رعایت موازین اخلاقی و بیان اهداف پژوهش و با

^۱. Conner-Davidson Resilience Scale

روش درمان تعاملی است که بر جنبه‌های عقلانی شناختی-رفتاری، به منظور افزایش آگاهی تأکید دارد تا فرد بتواند در موقعیت‌های جدید، تصمیمات جدید و متناسب با آن موقعیت‌ها را بگیرد و راه خود را تغییر دهد که این فرآیند باعث بهبود ارتباطات و نمایش مناسب حالت من می‌شود. (ژوزف ویچ، ۲۰۲۱؛ ووس و ون راین، ۲۰۲۱ و میترا، ۲۰۲۰).

جدول ۱. معرفی برنامه آموزشی تحلیل رفتار متقابل مبتنی بر من بالغ (سزلا، ۲۰۲۳)

جلسه	اهداف	محتوای جلسات	تکالیف
اول	معارفه، آشنایی با نظریه تحلیل رفتار متقابل، یاد گرفتن مفاهیم تحلیلی و سرخ دهی ها	(۱) خوشامدگویی و معارفه اعضا با یکدیگر (۲) تبیین اهداف برگزاری جلسات برای اعضای گروه و بستن قرارداد گروهی (۳) آشنا کردن گروه با مفاهیم تحلیل ساختاری و تحلیل کار کردی اولیه و تمرین در این زمینه (۴) آشنا کردن گروه با سرخ های کلامی و غیر کلامی "حالات من" و تمرین در این زمینه (۵) آشنا کردن گروه با ترسیم اگو گرام نمودار من و تمرین در این زمینه (۶) ارائه تمرین و توضیح در مورد آن (۱) سلام و احوالپرسی	توصیف تجربیات اعضا و یادداشت کردن سرخ های کلامی و غیر کلامی خود
دوم	تثبیت حالات من	(۲) مرور مباحث جلسه قبل و بررسی تکالیف انجام گرفته و پاسخ گویی به سؤالات (۳) آشنا کردن گروه با مشکلات ساختاری و کار کردی شخصیت طرد، آلودگی و آشفته‌گی و تمرین در این زمینه (۴) آشنا کردن گروه با روشهای پاک سازی و تثبیت حالات من (۵) ارائه تکلیف و توضیح در مورد آن (۱) سلام و احوالپرسی (۲) مرور مباحث جلسه قبل و بررسی تکالیف انجام گرفته و پاسخ گویی به سؤالات	دیدن حالات مختلف من و ثبت تجربیات زیسته ی خود
سوم	تبادل ها	(۳) آشنا کردن گروه با مفهوم "تبادل مکمل"، "تبادل متقاطع"، "تبادل نهفته" و انواع آنها و تمرین در این زمینه (۴) آشنا کردن گروه با مفهوم "تبادل مکمل" بودن و نتایج حاصل از هر نوع ارتباط خصوصاً در حیطه روابط بین فردی (۵) بحث در مورد مناسب یا نامناسب بودن و نتایج حاصل از هر نوع ارتباط خصوصاً در حیطه روابط بین فردی اعضا با سایر افراد مرکز (۶) ارائه تکلیف و توضیح در مورد آن (۱) سلام و احوالپرسی (۲) مرور مباحث جلسه قبل و بررسی تکالیف انجام گرفته و پاسخ گویی به سؤالات	یاد گرفتن تبادل ها و تمرین مهارت های ارتباطی برای کاهش تعارضات با کودکان
چهارم	تکنیک های تقویت من و پس راندن والد	(۳) آشنا کردن گروه با ضرورت تقویت من بالغ و شیوه های آن و نحوه انعقاد قرارداد و ویژگی های آن و تمرین در این زمینه (۴) آشنا کردن گروه با تکنیک های پس راندن و مسدود کردن "والد" و تمرین در این زمینه (۵) آشنا کردن گروه با ضرورت و شیوه های راضی کردن "کودک" (۶) ارائه تکلیف و توضیح در مورد آن (۱) سلام و احوال پرسی (۲) مرور مباحث جلسه قبل و بررسی تکالیف انجام گرفته و پاسخ گویی به سؤالات	یاد گرفتن تکنیک های استفاده از من بالغ و پس راندن والد
پنجم	نوازش و انواع آن	(۳) آشنا کردن گروه با مفهوم نوازش و ضرورت آن و نقش آن در تقویت رفتار (۴) آشنا کردن گروه با انواع "نوازش" و تمرین در این زمینه (۵) آشنا کردن گروه با مفهوم اقتصاد نوازش و لزوم رهایی از آن و ارائه راهکار در این زمینه (۶) آشنا کردن گروه با نمودار نوازشی و کاربرد آن و تمرین در این زمینه (۷) آشنا کردن گروه با نوازش های خوب و شیوه های کسب نوازش، خویش نوازی و ارائه نوازش و تمرین در این زمینه (۸) آشنا کردن گروه با تفاوت سرزنش و نوازش و لزوم اجتناب از سرزنش (۹) ارائه تکلیف و توضیح در مورد آن (۱) سلام و احوالپرسی	یاد گرفتن نوازش و انواع آن و انجام تمرین های مرتبط با آن
ششم	بازی ها و انواع آن	(۲) مرور مباحث جلسه قبل و بررسی تکالیف انجام گرفته و پاسخ گویی به سؤالات (۱) سلام و احوالپرسی	تمرین بازی های مرتبط با هر سناریو

جلسه	اهداف	محتوای جلسات	تکالیف
		(۳) آشنا کردن گروه با مفهوم "سازمان دهی زمان" و ضرورت آن (۴) آشنا کردن گروه با شش روش مختلف سازمان دهی زمان (۵) آشنا کردن گروه با مفهوم بازی روانی و ویژگی‌های آن و لزوم اجتناب از آن در روابط بین فردی (۶) آشنا کردن گروه با مفهوم "صمیمیت" و ویژگی‌های آن و لزوم برقراری آن در روابط بین فردی (۷) آشنا کردن گروه با مفهوم "مثلث نمایشی" و راهکارهای شکستن جریان بازیهای روانی و تمرین در این زمینه (۸) آشنا کردن گروه با شیوه‌های افزایش دهنده صمیمیت و تمرین در این زمینه (۹) ارائه تکلیف و توضیح در مورد آن (۱) سلام و احوالپرسی (۲) مرور مباحث جلسه قبل و بررسی تکالیف انجام گرفته و پاسخ گویی به سؤالات (۳) آشنا کردن گروه با ماهیت و ریشه‌های پیش نویس زندگی و انواع پیش نویس	
هفتم	پیش‌نویس‌ها و وضعیت‌های زندگی	(۴) بیان لزوم خروج از پیش‌نویس‌های نامطلوب و اتخاذ شیوه برخورد بالغانه با موقعیت‌ها (۵) آشنا کردن گروه با مفهوم وضعیت‌های چهار گانه زندگی و اثرات آن بیان لزوم اتخاذ موضع سالم در زندگی و تأثیر آن بر روابط بین فردی (۷) آشنا کردن گروه با جدول وضعیت‌های زندگی و کاربرد آن و تمرین در این زمینه (۸) آماده‌سازی اعضا برای ختم جلسات آموزشی (۹) ارائه تکلیف و توضیح در مورد آن (۱) سلام و احوالپرسی (۲) مرور مباحث جلسه قبل و بررسی تکالیف انجام گرفته و پاسخ گویی به سؤالات	نوشتن پیش‌نویس زندگی خود و وضعیت‌های زندگی
هشتم	رسیدن به خود رهبری	(۳) آشنا کردن گروه با "مفهوم بالغ وحدت یافته" و روند شکل‌گیری آن (۴) جمع‌بندی و نتیجه‌گیری از مباحث متعدد مطرح شده (۵) تأکید مجدد در مورد کاربرد آموزه‌ها برای بهبود روابط بین فردی (۶) ارائه تکلیف و توضیح در مورد آن	تمرین من وحدت یافته در زندگی واقعی

د) روش اجرا

درمانی رایگان به فرزندان‌شان هدیه شد. به منظور تحلیل داده‌های پژوهش از نرم‌افزار SPSS استفاده شد پس از جمع‌آوری داده‌ها، تحلیل اطلاعات در دو سطح توصیفی و استنباطی صورت گرفت. در سطح آماری از شاخص‌های میانگین و انحراف استاندارد در مراحل پیش‌آزمون و پس‌آزمون استفاده شد و در سطح استنباطی برای تعیین اثربخشی آموزشی تحلیل رفتار متقابل مبتنی بر منِ بالغ از روش تحلیل کوواریانس با رعایت مفروضه‌ها استفاده شد.

یافته‌ها

بررسی داده‌ها نشان می‌دهد میانگین و (انحراف معیار) سن مادران در گروه آزمایش ۳۶/۸۰ و (۴/۵۰) و در گروه گواه ۳۷/۶۰ و (۵/۱۰) بوده است. این نتایج حاکی از همگنی دو گروه از نظر سن می‌باشد. همچنین توزیع سطح تحصیلات مادران در دو گروه تفاوت قابل توجهی نداشته است؛ به‌طوری که در گروه آزمایش ۲۶،۷ درصد دارای مدرک زیردپلم، ۲۰ درصد دپلم، ۴۰ درصد لیسانس و ۱۳/۳ درصد فوق‌لیسانس و بالاتر بوده‌اند. در

ابتدا با افراد نمونه مصاحبه انجام شد و اطلاعاتی درمورد رعایت اصول اخلاق در پژوهش، به ویژه در مورد حفظ حریم خصوصی و رضایت آزمودگان به آن‌ها داده شد و رضایت نامه شرکت در آزمون را امضا کردند. در گام بعدی پرسشنامه تاب‌آوری به تمامی حجم نمونه شامل مادران کودکان با اختلال یادگیری خاص داده شد و از آن‌ها خواسته شد تا پرسشنامه‌ها را تکمیل کنند. سپس برنامه مورد نظر به گروه آزمایش آموزش داده شد. جلسات آموزشی توسط یک دانش‌آموخته کارشناسی ارشد و سوپروایزر کلینیک در مرکز خصوصی اختلال یادگیری مهان برگزار شد و گروه گواه هیچ آموزشی دریافت نکردند پس از اتمام جلسات مجدد پرسشنامه مذکور به آزمودنی‌ها داده شد و از آن‌ها خواسته شد که پرسشنامه‌ها را تکمیل کنند. جهت جلوگیری از ریزش اعضای گروه‌ها طی تماس‌های تلفنی از تک تک اعضا خواسته شد تعهد خود را نسبت به شرکت در کل جلسات حفظ کنند و جهت قدردانی چند جلسه بازی

آموزشی (تحلیل رفتار متقابل مبتنی بر من بالغ) بوده و سایر عوامل جمعیت شناختی نقش محدود کننده در نتایج پژوهش نداشته اند. در جدول ۲ میانگین شاخص تاب آوری و ابعاد آن برای هر یک از گروه های پیش آزمون و پس آزمون آورده شده است.

گروه گواه نیز ۳۳/۳ درصد زیردپلم، ۱۳/۳ درصد دیپلم، ۴۰ درصد لیسانس و ۱۳/۳ درصد فوق لیسانس و بالاتر را تشکیل داده اند. مطابق با این نتایج، دو گروه از لحاظ متغیرهای جمعیت شناختی سن و سطح تحصیلات همسان بوده و تفاوت معناداری بین آنها مشاهده نمی شود. بنابراین میتوان گفت که تغییرات مشاهده شده در متغیر وابسته (تاب آوری) ناشی از مداخله

جدول ۲. آماره های توصیفی شاخص تاب آوری و ابعاد آن

گروه	شاخص	آماره های توصیفی	
		پیش آزمون	پس آزمون
		میانگین	انحراف معیار
گروه گواه	شاخص کلی تاب آوری	۲/۵۸۸	۰/۴۷۶
گروه آزمایش		۲/۰۴۵	۰/۳۳۰
گروه گواه	تصور از شایستگی فردی	۲/۶۵۸	۰/۷۷۶
گروه آزمایش		۲/۱۰۸	۰/۵۰۶
گروه گواه	اعتماد به غرایز فردی	۲/۵۸۱	۰/۵۰۲
گروه آزمایش		۲/۰۲۸	۰/۴۲۹
گروه گواه	پذیرش مثبت تغییر و روابط ایمن	۲/۷۶۰	۰/۶۹۷
گروه آزمایش		۲/۰۱۳	۰/۳۸۸
گروه گواه	کنترل	۲/۷۱۱	۰/۵۸۹
گروه آزمایش		۱/۹۱۱	۰/۴۶۲
گروه گواه	تاثیرات معنوی	۲/۲۳۳	۰/۷۲۸
گروه آزمایش		۲/۱۶۶	۰/۴۴۹

پژوهش حاضر را نتیجه گرفت. با توجه به نرمال بودن داده ها و در نتیجه امکان استفاده از آزمون های پارامتریک به منظور بررسی فرضیه های تحقیق، از تحلیل کوواریانس استفاده گردیده است. با توجه به استفاده از روش تحلیل کوواریانس علاوه بر نرمال بودن داده دو پیش فرض دیگر مورد نیاز جهت انجام این تحلیل شامل همگنی شیب خط رگرسیون و همگنی واریانس داده ها نیز مورد بررسی قرار گرفت. جهت بررسی پیش فرض همگنی شیب خط رگرسیون از معناداری تعامل پیش آزمون با متغیر گروه بندی در مرحله پس آزمون استفاده شد. با توجه به عدم معناداری آماره $F(108, 0.745) = p$ فرضیه همگنی شیب خط رگرسیون برقرار می باشد. به منظور بررسی پیش فرض همگنی واریانس از آزمون لوین استفاده شد که با توجه به عدم معناداری F مشاهده شده ($p = 0.422$)، فرض همسانی واریانس ها نیز برقرار می باشد و نتایج تحلیل کوواریانس به شرح جدول زیر است.

مقایسه نمرات پیش آزمون و پس آزمون میانگین شاخص کلی تاب آوری در گروه گواه حاکی از این است که این نمرات تفاوت قابل توجهی با یکدیگر ندارند، در حالی که مقایسه نمرات پیش آزمون و پس آزمون گروه آزمایش حاکی از افزایش میزان تاب آوری در میان مادران گروه آزمایش بوده که نشان دهنده تاثیر مداخله مورد نظر بر میزان تاب آوری در میان آنها است. مقایسه نمرات میانگین پیش آزمون و پس آزمون در گروه گواه در میان ابعاد شاخص شامل تصور از شایستگی فردی، اعتماد به غرایز فردی، پذیرش مثبت تغییر و روابط ایمن، کنترل و تاثیرات معنوی نیز تغییرات قابل توجهی را نشان نمی دهد، این در حالیست که مقایسه نمرات میانگین پیش آزمون و پس آزمون گروه آزمایش در ابعاد تاب آوری نشان می دهد که مداخله برافزایش میزان تاب آوری در ابعاد مختلف تاثیر داشته است. در این پژوهش، برای آزمون نرمال بودن داده های شاخص کلی تاب آوری، از آزمون کولموگرووف و اسمیرنوف استفاده شد. با توجه به بیشتر بودن سطح معنی داری از ۰/۰۱ در هر دو شاخص، می توان نرمال بودن داده های

جدول ۳. نتایج تحلیل کوواریانس متغیر تاب‌آوری

اندازه اثر	معناداری	F	درجه آزادی	میانگین مجذورات	مجموع مجذورات	
۰/۷۳۴	۰/۰۰۰	۳۷/۱۷۱	۲	۲/۷۰۱	۵/۴۱۰	مدل اصلاح شده
۰/۵۴۹	۰/۰۰۰	۳۲/۸۱۷	۱	۲/۳۸۴	۲/۳۸۴	عرض از مبدا ^۱ (شیب خط رگرسیون)
۰/۷۲۹	۰/۰۰۰	۷۲/۵۸۰	۱	۵/۲۷۳	۵/۲۷۳	گروه
۰/۳۳۹	۰/۰۰۱	۱۳/۸۵۲	۱	۱/۰۰۶	۱/۰۰۶	پیش‌آزمون

نتایج جدول حاکی از این است که در پس‌آزمون میان‌نمرات تاب‌آوری گروه آزمایش با نمرات تاب‌آوری گروه گواه تفاوت معناداری وجود دارد ($p < 0/01$) و می‌توان این‌گونه نتیجه گرفت که دریافت آموزش تحلیل رفتار متقابل مبتنی بر منِ بالغ بر میزان تاب‌آوری اثرگذار بوده است.

بحث و نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر با هدف بررسی اثربخشی رویکرد تحلیل رفتار متقابل مبتنی بر منِ بالغ بر افزایش تاب‌آوری مادران کودکان دارای اختلال یادگیری خاص انجام شد. نتایج نشان داد که تحلیل رفتار متقابل مبتنی بر منِ بالغ بر افزایش تاب‌آوری مادران کودکان با اختلال یادگیری خاص تأثیر دارد. این یافته با یافته‌های فهامی و عابدی (۲۰۲۲)، نجاتی‌فر، فهامی و عابدی (۱۴۰۱) همسو می‌باشد.

در تبیین این نتایج می‌توان گفت که برنامه آموزش تحلیل رفتار متقابل مبتنی بر منِ بالغ به مادران کودکان با اختلال یادگیری خاص کمک کرده است تا به تفاوت میان سبک‌های ارتباطی و عوامل بازدارنده ارتباط آشنا شوند و به پیامدهای آنها نیز پی ببرند و با توجه بیشتر به تحلیل رفتار متقابل مبتنی بر منِ بالغ به خودشناسی لازم برسند و رفتارهایی با مرزبندی شفاف و سازگار را در موقعیت‌های تعاملی با فرزندشان و نیز توانایی بیشتر در مقابله با عوامل استرس‌زا را تمرین کرده و به کار برند و در نهایت کارکرد هیجانی و اجتماعی که مرتبط به کفایت و شایستگی اجتماعی است را بهبود می‌بخشد (رحمتی و همکاران، ۱۳۹۹). در واقع با استفاده از تکنیک‌های تحلیل رفتار متقابل، می‌توان به تقویت «بالغ» به عنوان مسئول اجرایی شخصیت و خروج از پیش‌نویس ناسالم دوران کودکی دست یافت زیرا این نظریه بر پایه ارتباط و بهبود روابط است و آموزش و به‌کارگیری آن می‌تواند افراد را در زمینه اصلاح و افزایش مهارت‌های میان‌فردی یاری رساند (زارع و همکاران، ۱۴۰۳). لذا می‌توان گفت مادرانی که در برنامه تحلیل رفتار

متقابل شرکت نموده بودند با تمرکز بر روابط بین‌فردی، باورها، هیجانات و افکار غیرمنطقی خود را از واقعیت تمیز می‌دادند و تاب‌آوری بیشتری نسبت به این مساله پیدا کرده بودند. در واقع می‌توان گفت تحلیل رفتار متقابل منجر به افزایش خودآگاهی می‌شود. با تمرکز بر «منِ بالغ»، مادران می‌توانند خودآگاهی بیشتری نسبت به احساسات و رفتارهای خود پیدا کنند و این خودآگاهی به آن‌ها کمک می‌کند تا واکنش‌های احساسی ناشی از چالش‌های فرزندشان را بهتر مدیریت کنند. از طرفی «منِ بالغ» مادران را تشویق می‌کند تا به جای واکنش‌های احساسی، واقعیت‌ها را مورد تحلیل قرار دهند. این رویکرد به آن‌ها اجازه می‌دهد تا با چالش‌های فرزند خود منطقی‌تر برخورد کنند و راه‌حل‌های مؤثرتری پیدا کنند.

آموزش تحلیل ارتباط متقابل، با ایجاد شناخت حالات من (من کودک، من والد من بالغ) خود و شناخت حالات من دیگران و تحلیل انواع روابط به‌خصوص روابط مکمل، متقاطع و نهفته، باعث می‌شود فرد ذهنیات و عواطف خود را همان‌گونه که هست، به جای وضعیت‌های کلی و مبهم، به صورت مشخص و قابل لمس، درک و بیان کند (درتاج و همکاران، ۱۳۹۹).

از سوی دیگر آموزش تحلیل روابط متقابل، به خصوص انواع روابط مکمل، متقاطع و نهفته، افراد را با چگونگی برقراری ارتباط مؤثر، آشنا می‌کند. به عبارتی افراد را به مهارت‌های ارتباطی مناسب مجهز می‌کند تا با تشخیص حالات من خود و دیگران به ویژه با توجه به سرنخ‌های کلامی و غیر کلامی بتوانند، ارتباط مناسب مکملی را برقرار کنند. به علاوه، در این شیوه درمانی با آموزش تکنیک‌های پس‌راندان والد طرف مقابل، فرد را قادر می‌کنند در موقعیت‌های احتمالی تعارض‌زا با نظارت بالغ خود، موقعیت را اداره کرده و شرایط را برای برقراری روابط سازنده فراهم کنند (ترکمن و همکاران، ۲۰۲۰).

^۱. intercept

آموزش تحلیل رفتار متقابل برای این مادران فرصتی را فراهم کرد تا به منِ بالغ خود توجه بیشتری کنند و به این آگاهی برسند که دیدگاه نامیدانه نسبت به زندگی، جایگاهی ندارد. براین اساس آنها وجود فرزند با اختلال را آگاهانه و به‌عنوان تجربه‌ای شبیه به سایر تجارب زندگیشان می‌پذیرند و نسبت به احساس ناخوشایندی که تجربه می‌کنند، تحمل و تاب‌آوری بیشتری دارند و اصطلاحاً به هم نمی‌ریزند. با استفاده از "منِ بالغ"، مادران می‌توانند ارتباطات مؤثرتری با فرزندان و سایر اعضای خانواده برقرار کنند. ارتباطات مثبت و سالم می‌تواند احساس حمایت و تعلق را در مادران تقویت کند. همچنین تمرکز بر "منِ بالغ" به مادران کمک می‌کند تا استرس‌های ناشی از چالش‌های تربیتی را بهتر مدیریت کنند و در نتیجه تاب‌آوری آنها افزایش یابد.

بنابراین، برنامه‌های تحلیل رفتار متقابل مبتنی بر منِ بالغ نقش موثری در افزایش تاب‌آوری مادران کودکان با اختلال یادگیری خاص داشته است. به عبارتی این رویکرد مادران را در یادگیری مهارت‌های تاب‌آوری و اثربخشی در مواجهه با مشکلات و استرس‌های زندگی روزمره آموزش می‌دهد، که می‌تواند به آنها کمک کند تا با شرایط دشوارتر بهتر سازگار شوند.

از محدودیت‌های این پژوهش می‌توان به محدود بودن نمونه پژوهش به نمونه مادران و ناکافی بودن تعداد نمونه، که موجب می‌شود با احتیاط نتایج را به سایر جامعه‌های آماری تعمیم دهیم، اشاره کرد. درواقع اندازه نمونه بزرگ منابع مالی و زمانی بسیار بالایی را مورد نیاز داشت. در پژوهش‌های رفتاری، کنترل متغیرهای مزاحم مانند وضعیت روحی و شرایط زندگی مادران و کودکان، می‌تواند چالش‌هایی را برای دستیابی به نتایج قابل قبول ایجاد کند. همچنین اندازه‌گیری و ارزیابی تاب‌آوری مادران چالش برانگیز بود زیرا که دقیق و قابل اعتماد بودن ابزار و یافته‌ها و همچنین، تفسیر صحیح و قابل اعتماد داده‌های حاصل از این اندازه‌گیری نیاز به دقت بالا دارد و به دلیل خودگزارشی بودن ابزارها، سوگیری در پاسخ دهی محتمل است. بنابراین پیشنهاد می‌شود این پژوهش به‌صورت کیفی انجام شود درواقع انجام مصاحبه با مادران کودکان با اختلال

یادگیری خاص و شنیدن داستان‌ها و تجربیات آنها در استفاده از روش‌های تحلیل رفتار متقابل مبتنی بر منِ بالغ برای افزایش تاب‌آوری قبل و بعد از شرکت در دوره‌های آموزشی، به منظور اندازه‌گیری تغییرات در تاب‌آوری آنها بسیار مفید و کمک‌کننده است و اطلاعات بسیط‌تری در اختیار ما قرار می‌دهد. همچنین به منظور اینکه دانش ما درباره‌ی نتایج مربوطه تداوم داشته باشد، پیشنهاد می‌شود که موضوع این پژوهش برای تأیید یا رد شدن نتایج، روی سایر جامعه‌های آماری مورد ارزیابی قرار گیرد. از سوی دیگر پیشنهاد می‌شود از آموزه‌های تحلیل رفتار متقابل در مراکز مشاوره یا برنامه‌های آموزشی برای مجهز ساختن مادران دارای این فرزندان به مهارت‌های ارتباطی مناسب و رضایت‌بخش، استفاده شود. شرکت در دوره‌های آموزشی و کارگاه‌های مرتبط با رویکرد تحلیل رفتار متقابل و روش‌های افزایش تاب‌آوری و حضور در جمعیت‌ها و گروه‌هایی برای به اشتراک‌گذاری تجربیات و درک مشترک با دیگران در شرایط شبیه به هم بسیار مفید و الهام‌بخش است.

ملاحظات اخلاقی

پیروی از اصول اخلاق پژوهش: این مقاله برگرفته از پایان‌نامه کارشناسی ارشد نویسنده اول در رشته روانشناسی و آموزش کودکان استثنایی در دانشکده روانشناسی دانشگاه علامه طباطبائی تهران است. به جهت حفظ رعایت اصول اخلاقی در این پژوهش سعی شد تا جمع‌آوری اطلاعات پس از جلب رضایت شرکت‌کنندگان انجام شود. همچنین به شرکت‌کنندگان درباره رازداری در حفظ اطلاعات شخصی و ارائه نتایج بدون قید نام و مشخصات شناسنامه افراد، اطمینان داده شد.

حامی مالی: این پژوهش در قالب پایان‌نامه کارشناسی ارشد و بدون حمایت مالی است. **نقش هر یک از نویسندگان:** این مقاله از پایان‌نامه کارشناسی ارشد نویسنده اول و به راهنمایی نویسنده دوم و مشاوره نویسنده سوم استخراج شده است.

تضاد منافع: نویسندگان همچنین اعلام می‌دارند که در نتایج این پژوهش هیچگونه تضاد منافی وجود ندارد.

تشکر و قدردانی: بدین وسیله از اساتید بزرگواری که در این پژوهش مرا یاری کردند و والدینی که در این پژوهش شرکت کردند، تشکر و قدردانی می‌گردد.

منابع

پرزور، پرویز. (۱۴۰۱). اثربخشی مداخله مبتنی بر آموزش گروهی مهارت‌های مقابله‌ای براساس تعلیم اسلامی بر امیدواری و تاب‌آوری مادران کودکان مبتلا به اختلال یادگیری خاص. *فصلنامه ناتوانی‌های یادگیری*، ۱۱ (۴)، ۲۱-۳۴.

<https://doi.org/10.22098/jld.2021.6587.1711>

جهانبخش، ملیحه، فتحی، زهرا، و بحق، لیلا. (۱۴۰۱). بررسی تاثیر تحلیل رفتار متقابل بر کاهش کمال‌گرایی دانش‌آموزان مدارس فرزنانگان. *رویکردی نو در علوم تربیتی*، ۴ (۲)، ۹-۱۶.

https://journal.iocv.ir/article_139676.html

حسینی‌پور، حسین؛ گراوند، علی و محمدزاده، جهان‌شاه. (۱۳۹۹). تحلیل رفتار متقابل شخصیت‌ها بر اساس نظریه‌ی شخصیت برن در مرزبان‌نامه. *دست‌آوردهای روانشناختی*، ۲۷ (۱)، ۱۰۹-۱۲۶.

<https://doi.org/10.22055/psy.2020.31679.2444>

حسینی راوری زاده، نرجس؛ نظیری، قاسم و داودی اعظم، فتح‌نجمه (۱۳۰۲). اثر بخشی تحلیل رفتار متقابل بر اسنادهای ارتباطی، راهبردهای تنظیم شناختی هیجان و تمایز یافتگی زوجین ناسازگار. *رویش روانشناسی*، ۱۲ (۲)، ۱۱۷-۱۲۸.

<http://frooyesh.ir/article-1-4426-fa.html>

خیرت، عاطفه، و شریف‌زاده، شهره. (۱۴۰۰). اثربخشی تحلیل رفتار متقابل بر آشفستگی روانشناختی و امید به زندگی مادران دارای کودکان اتیسم شهر اصفهان. *روانشناسی افراد استثنایی*، ۱۱ (۴۱)، ۷۷-۹۷.

<https://doi.org/10.22054/jpe.2021.60255.2311>

درتاج، فریبرز، آقاجانی، فرنوش، دلاور، علی، نوابی‌نژاد، شکوه، و مردانی‌راد، مژگان. (۱۳۹۹). تدوین برنامه درمانی آموزشی گروهی مبتنی بر تحلیل رفتار متقابل و روش پذیرش و تعهد و بررسی اثربخشی آن بر مولفه‌های خودانتقادی دختران دچار شکست عاطفی. *فصلنامه علوم روانشناختی*، ۱۹ (۹۵)، ۱۳۸۹-۱۴۰۰.

<http://psychologicalscience.ir/article-1-752-fa.html>

رحمتی، صمد؛ هو شمندی، رودابه؛ موسوی انزهایی، آرزو سادات و دهاقین، وحیده. (۱۳۹۹). اثربخشی آموزش گروهی تحلیل رفتار متقابل بر تحمل پریشانی و حل مسئله اجتماعی نوجوانان بزهکار. *پروژه‌های روانشناسی اجتماعی*، ۲۵-۳ (۳۷)، ۱۰.

<https://www.doi.org/10.22034/spr.2020.109696>

رضایی‌میرزا، زهرا، احمدی‌قلعه، سیدعبدالله، نصیری، زهرا، و طاهری، زهرا. (۱۴۰۱). اثربخشی آموزش مهارت‌های مثبت‌اندیشی بر تحمل پریشانی و

کیفیت زندگی مادران دانش‌آموزان اختلال یادگیری خاص. *مجله ایرانی*

روانشناسی تکاملی و تربیتی، ۴ (۲)، ۳۷۷-۳۸۷.

<http://ieepj.hormozgan.ac.ir/article-1-532-en.html>

زارع علی اکبر، قمری محمد، فتحی اقدم قربان، امیری مجد مجتبی. مقایسه اثربخشی گروه درمانی مبتنی بر سایکودراما و تحلیل رفتار متقابل بر تعارض با والدین نوجوانان پسر *مجله علوم روانشناختی* ۱۴۰۳؛ ۲۳ (۱۳۹): ۲۱۱-۲۲۹.

[Doi:10.52547/JPS.23.139.1755](https://doi.org/10.52547/JPS.23.139.1755)

فرضی، فرامرز، تکلوی، سمیه، و غفاری، علیرضا. (۱۳۹۹). اثربخشی آموزش شفقت به خود بر خود انتقادی مادران کودکان مبتلا به اختلال یادگیری خاص. *نشریه رویش روان‌شناسی*، ۹ (۹)، ۱۳۰-۱۲۱.

<http://frooyesh.ir/article-1-2184-fa.html>

مومنی، خدامراد، ابراهیمی، پرستو، و حسینیان، سیمین. (۱۳۹۳). ارتقای سلامت روان و کیفیت زندگی از طریق برنامه آموزش تاب‌آوری برای مادران کودکان دارای اختلال یادگیری. *فصلنامه فرهنگی-تربیتی زنان و خانواده*، ۸ (۲۶)، ۳۹.

https://cwfs.ihu.ac.ir/article_201627.html

ناعمی، علی محمد، و فافقی، زهراخاتون. (۱۳۹۷). تاثیر روش مداخله مبتنی بر روان‌شناسی مثبت‌گرا بر خودبخشایشگری و تاب‌آوری مادران کودکان دارای ناتوانی یادگیری. *فصلنامه کودکان استثنایی*، ۱۸ (۲)، ۲۳-۳۸.

<http://joec.ir/article-1-696-fa.html>

نجاتی‌فر، سارا، فهامی، زهرا، و عابدی، احمد. (۱۴۰۱). اثربخشی آموزش تحلیل رفتار متقابل بر انعطاف‌پذیری شناختی، تاب‌آوری و اضطراب مادران کودکان دارای مشکلات رفتاری برونی‌شده.

<https://civilica.com/doc/1607099>

References

- Adams-Schoen, S. J. (2018). Beyond localism: harnessing state adaptation lawmaking to facilitate local climate resilience. *Mich. J. Envtl. & Admin. L.*, 8, 185.
<https://heinonline.org/HOL/LandingPage?handle=hein.journals/michjo8&div=8&id=&page=>
 Alarcón, R., Cerezo, M. V., Hevilla, S., & Blanca, M. J. (2020). Psychometric properties of the Connor-Davidson Resilience Scale in women with breast cancer. *International Journal of Clinical and Health Psychology*, 20(1), 81-89.
<https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1697260019302455>
 Bazzano, A., Wolfe, C., Zylowska, L., Wang, S., Schuster, E., Barrett, C., & Lehrer, D. (2015). Mindfulness based stress reduction (MBSR) for parents and

- caregivers of individuals with developmental disabilities: A community-based approach. *Journal of Child and Family Studies*, 24, 298-308. <https://doi.org/10.1007/s10826-013-9836-9>
- Benassi, E., Bello, A., Camia, M., & Scorza, M. (2022). Quality of life and its relationship to maternal experience and resilience during COVID-19 lockdown in children with specific learning disabilities. *European Journal of Special Needs Education*, 37(4), 632-647. <https://doi.org/10.1080/08856257.2021.1940005>
- Bolbocean, C., Rhidenour, K. B., McCormack, M., Suter, B., & Holder, J. L. (2022). Resilience, and positive parenting in parents of children with syndromic autism and intellectual disability. Evidence from the impact of the COVID-19 pandemic on family's quality of life and parent-child relationships. *Autism Research*. <https://doi.org/10.1002/aur.2825>
- Bonifacci, P., Tobia, V., Marra, V., Desideri, L., Baiocco, R., & Ottaviani, C. (2020). Rumination and emotional profile in children with specific learning disorders and their parents. *International journal of environmental research and public health*, 17(2), 389. <https://doi.org/10.3390/ijerph17020389>
- Cheng, K. T., Hsu, J. S. C., Li, Y., & Brading, R. (2022). Intellectual Capital and Team Resilience Capability of Information System Development Project Teams. *Information & Management*, 103722. <https://doi.org/10.1016/j.im.2022.103722>
- dortaj F, aghajani F, Delavar A, Navabi Nezhad S, Mardani Rad M. (2020). Developing a group educational therapy program based on the analysis of interaction behavior and acceptance and commitment method and its effectiveness on self-critical components of girls with emotional breakdown. *Journal of Psychological Science*. 19(95), 1389-1400. [in Persian] <http://psychologicalscience.ir/article-۷۵۲-۱-fa.html>
- Ekas, N. V., & Rafferty, D. (2019). Resilience in parents of children with autism spectrum disorder. *Journal: Encyclopedia of Autism Spectrum Disorders*, 1-9. https://doi.org/10.1007/978-1-4614-6435-8_102418-1.
- Ertem, M. Y., & Kecici, A. (2016). Ego states of nurses working in psychiatric clinics according to transactional analysis theory. *Pakistan journal of medical sciences*, 32(2), 485. <https://doi.org/10.12669/pjms.322.9426>
- Farzi F, Taklavi S, Gaffari A. (2020). The Effectiveness of Self- Compassion Training on the Self-criticism in Mothers of Children with Special learning disorders. *Rooyesh*. 9(9), 121-130. [in Persian]. <http://frooyesh.ir/article-1-2184-fa.html>
- Finardi, G., Paleari, F. G., & Fincham, F. D. (2022). Parenting a child with learning disabilities: Mothers' self-forgiveness, well-being, and parental behaviors. *Journal of Child and Family Studies*, 31(9), 2454-2471. <https://doi.org/10.1007/s10826-022-02395-x>
- Hadži-Pešić, M., Mitrović, M., Car, K. B., & Stojanović, D. (2014). Personality of alcohol addict according to the theory of transactional analysis. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 127, 230-234. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2014.03.246>
- Heyrat, A. and sharifzade, S. (2021). The Effectiveness of Mutual Behavior Analysis on Psychological Distress and Life Expectancy of Mothers with Autistic Children. *Psychology of Exceptional Individuals*, 11(41), 77-97. [in Persian]. <https://doi.org/10.22054/jpe.2021.60255.2311>
- Hosseini puor, H., Garavand, A. and Mohamadzadeh, J. (2020). Analyzing the Interaction of Characters in Marzban-name Based on Berne's Theory of Personality Abstract. *Psychological Achievements*, 27(1), 109-126. [in Persian]. <https://doi.org/10.22055/psy.2020.31679.2444>
- Hosseini Ravarizadeh N, Naziryy G, Davoodi A, Fath N. (2023). The Effectiveness of Transactional Analysis (TA) on the Relationship Attributions, Cognitive Emotion Regulation Strategies and Differentiation of Incompatible Couples. *Rooyesh*. 12(2), 117-128. [in Persian]. <http://frooyesh.ir/article-1-4426-fa.html>
- Ilievski, A., & Ilievski, N. (2020). Spiritual Resilience and Transactional Analysis Model-Holistic Paradigm for Facing a Global Crisis. *European Journal of Interdisciplinary Studies*, 7(2), 13-18. <https://doi.org/10.26417/808ktq15v>
- Jahanbakhsh, M., fathi, Z. and behagh, L. (2022). Investigating the effect of interaction behavior analysis (TA) on reducing the perfectionism of Farzanegan school students. *A new approach to children's education quarterly*, 4(2), 9-16. [in Persian]. https://journal.iocv.ir/article_139676.html
- Jenaabadi, H., & Abaasi, N. (2020). Effectiveness of group training of reliance therapy components on quality of life and resilience of mothers of children with learning disabilities. *Health, Spirituality and Medical Ethics*, 7(1), 25-31. <http://jhsme.muq.ac.ir/article-1-309-fa.html>.
- Józefowicz, J. (2021). Effective school in a crisis COVID-19. Engaging the school community in coping with school challenges based on the Lewin and Fisher

- model, in transactional analysis terms. *Edukacyjna Analiza Transakcyjna*, (10), 33-62. <https://www.researchgate.net/publication/360486045>
- Keenan, N. (2024). Brain Hemisphere Specialization and Neurodiversity as Influencing Factors on the Phenomenology of the Adult Ego State. *Transactional Analysis Journal*, 54(1), 15-30. <https://doi.org/10.1080/03621537.2024.2286579>.
- Kraczla, M. (2023). Ego states in E. Berne's transactional analysis and the dominant ways managers use to solve conflicts. <https://www.um.edu.mt/library/oar/handle/123456789/109746>
- Lin, F. Y., Rong, J. R., & Lee, T. Y. (2013). Resilience among caregivers of children with chronic conditions: a concept analysis. *Journal of Multidisciplinary Healthcare*, 6, 323. <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.2147/JMDH.S46830#d1e100>
- Lungu, D. (2021). Tyrants and Victims or Game Players? A Transactional Analysis Perspective on Barthes's 'Rapport de Force' in Racine's Phèdre. *Early Modern French Studies*, 43(2), 144-160. <https://doi.org/10.1080/20563035.2021.1899458>
- Mirza, Z. R., Ghaleh, S. A. A., Nasiri, Z., & Taheri, Z. The Effectiveness of Positive Thinking Skills Training on Distress Tolerance and Quality of Life in Mothers of Students with Special Learning Disorders. <http://ieepj.hormozgan.ac.ir/>
- Mitra, I. (2020). Transactional Analysis and Spirituality: Insights from Indian Philosophy. *International Journal of Transactional Analysis Research & Practice*, 11(1), 80-94. <https://doi.org/10.29044/v11i1p80>
- Momeni, F. (2020). The effectiveness of resiliency training on life expectancy and psychological well-being of mothers with children with special learning disabilities. *Journal of Psychology New Ideas*, 4(8), 1-14. <http://jnjp.ir/article-1-264-en.html>
- Momeni, Khodamorad, Ebrahimi, Parasto, and Hosseinian, Simin (2014). Improving mental health and quality of life through a resilience training program for mothers of children with learning disabilities, *Quarterly Cultural-Educational Journal of Women and Family*, 8(26), 39. [in Persian]. https://cwfs.ihu.ac.ir/article_201627.html
- Naemi A M. Effectiveness of Positive Psychology Intervention on Self-Forgiveness and Resilience in Mothers of Children with Learning Disabilities. *JOEC* 2018; 18 (2) :23-38 [in Persian]. <http://joec.ir/article-1-696-fa.html>
- Nejatifar, S., Fahami, Z., & Abedi, A. (2022). Effectiveness of Transactional Analysis Training on Cognitive Flexibility, Resilience and Anxiety in Mothers of Children with Externalized Behavioral Problems. *Psychology of Woman Journal*, 3(4), 35-48. <https://doi.org/10.61838/>
- Nejatifar, Sara, Fahami, Zahra and Abedi, Ahmad (2014). The effectiveness of interactional behavior analysis training on cognitive flexibility, resilience and anxiety of mothers of children with externalizing behavior problems [in Persian] <https://civilica.com/doc/1607099>.
- Ofiesh, N. S., & Mather, N. (2023). Resilience and the child with learning disabilities. In *Handbook of resilience in children* (pp. 469-494). Cham: Springer International Publishing. https://link.springer.com/chapter/10.1007/978-3-031-14728-9_25
- Ofiesh, N. S., & Mather, N. (2023). Resilience and the child with learning disabilities. In *Handbook of resilience in children* (pp. 469-494). Cham: Springer International Publishing. https://link.springer.com/chapter/10.1007/978-3-031-14728-9_25
- Papadopoulou, M. T., Karageorgiou, E., Kechayas, P., Geronikola, N., Lytridis, C., Bazinas, C., ... & Evangeliou, A. E. (2022). Efficacy of a Robot-Assisted Intervention in Improving Learning Performance of Elementary School Children with Specific Learning Disorders. *Children*, 9(8), 1155. <https://doi.org/10.3390/children9081155>
- Parzour, Parviz (2022). The effectiveness of an intervention based on group training of coping skills based on Islamic teachings on the hope and resilience of mothers of children with specific learning disorders, *Journal of Learning Disabilities*, 11(4), 21-34. [in Persian]. <https://doi.org/10.22098/jld.2021.6587.1711>
- Pisula, E., & Porębowicz-Dörsmann, A. (2017). Family functioning, parenting stress and quality of life in mothers and fathers of Polish children with high functioning autism or Asperger syndrome. *PloS one*, 12(10), e0186536. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0186536>
- Pourabdol, S., Sobhi Gharamaleki, N., Sajjadpour, S., & Farzaneh, S. (2020). The study on cognitive-executive functions of frontal-parietal lobes in students with specific learning disorder and normal students. *Journal of Research in Psychopathology*, 1(2), 19-24. <https://doi.org/10.22098/jrp.2020.1084>.

- Rahmati, S., Hooshmani, R., Mousavi Anzehaei, A. S., & Dehaghin, V. (2020). Effectiveness of Group Training of Transactional Analysis (TA) on Distress Tolerance and Social Problem Solving of Delinquent Adolescents. *Social Psychology Research*, 10(37), 45-64. [in Persian]. <https://www.doi.org/10.22034/spr.2020.109696>
- Rezaei Mirza, Zahra, Ahmadi Qaleh, Seyed Abdullah, Nasiri, Zahra, Taheri, Zahra (2013). The effectiveness of positive thinking skills training on distress tolerance and quality of life of mothers of students with specific learning disabilities, *Iranian Journal of Developmental and Educational Psychology*, 4(2), 377-387 [in Persian]. <http://ieepj.hormozgan.ac.ir/article-1-532-en.html>
- Scherer, N., Verhey, I., & Kuper, H. (2019). Depression and anxiety in parents of children with intellectual and developmental disabilities: A systematic review and meta-analysis. *PloS one*, 14(7), e0219888. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0219888>.
- Sedgwick, J. M. (2020). *Contextual transactional analysis: The inseparability of self and world*. Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780429201608>
- Staunton, E., Kehoe, C., & Sharkey, L. (2023). Families under pressure: Stress and quality of life in parents of children with an intellectual disability. *Irish journal of psychological medicine*, 40(2), 192-199. <https://doi.org/10.1017/ipm.2020.4>
- Torkaman, M., Farokhzadian, J., Miri, S. et al. (2020). The effect of transactional analysis on the self-esteem of imprisoned women: a clinical trial. *BMC Psychol* 8,3. <https://doi.org/10.1186/s40359-019-0369-x>
- Tsibidaki, A. (2021). Anxiety, meaning in life, self-efficacy and resilience in families with one or more members with special educational needs and disability during COVID-19 pandemic in Greece. *Research in developmental disabilities*, 109, 103830. <https://doi.org/10.1016/j.ridd.2020.103830>
- Van der Zwan, P. (2022). Body Exchanges in the Book of Job: A Transactional-analytical Perspective. *Old Testament Essays*, 35(2), 268-285. <https://doi.org/10.17159/2312-3621/2022/v35n2a8>
- van Rijn, B., Wild, C., Fowlie, H., Sills, C., & van Beekum, S. (2011). Impact of transactional analysis psychotherapy training on self awareness and ability for contact. *International Journal of Transactional Analysis Research & Practice*, 2(1), 16-24. <https://doi.org/10.29044/v2i1p16>
- VanVoorhis, R. W., Miller, K. L., & Miller, S. M. (2023). A Single-Session Intervention Designed to Promote Resilience for Parents of Children with Disabilities. *Journal of Child and Family Studies*, 32(8), 2406-2418. <https://link.springer.com/article/10.1007/s10826-023-02622-z>
- VanVoorhis, R. W., Miller, K. L., & Miller, S. M. (2023). A Single-Session Intervention Designed to Promote Resilience for Parents of Children with Disabilities. *Journal of Child and Family Studies*, 32(8), 2406-2418. <https://doi.org/10.1007/s10826-023-02622-z>
- Vos, J., & Van Rijn, B. (2024). Brief transactional analysis psychotherapy for depression: The systematic development of a treatment manual. *Journal of psychotherapy integration*, 34(1), 1. <https://psycnet.apa.org/fulltext/2023-97184-001.html>
- Waber, D. P., Boiselle, E. C., Forbes, P. W., & Sideridis, G. D. (2022). Special education services and school-related quality of life in children with learning disorders and their families: a one-year follow-up study. *Journal of Learning Disabilities*, 55(5), 351-358. <https://doi.org/10.1177/00222194211060864>
- Widdowson, M. (2014). Transactional analysis psychotherapy for a case of mixed anxiety & depression: A pragmatic adjudicated case study—‘Alastair’. *International Journal of Transactional Analysis Research & Practice*, 5(2), 66-76. <https://doi.org/10.29044/v5i2p66>
- Widdowson, M. (2015). *Transactional Analysis for depression: A step-by-step treatment manual*. Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781315746630>
- Yu, P., Zhang, W., Li, S., Luo, X., Chen, H., & Mi, J. (2024). Psychological resilience in the relationship between family function and illness uncertainty among family members of trauma patients in the intensive care unit. *BMC psychiatry*, 24(1), 486. <https://doi.org/10.1186/s12888-024-05883-0>
- zare A A, ghamari M, fatheaghdam G, amirimajd M. (2024). Comparison of the effectiveness of group therapy-based psychodrama and transactional analysis on conflict with parents of male adolescents. *Journal of Psychological Science*. 23(139), 211-229. [in Persian]. [Doi:10.52547/JPS.23.139.1755](https://doi.org/10.52547/JPS.23.139.1755)
- Zovko, M., Šimleša, S., & Olujić Tomazin, M. (2024). Parenting stress, coping strategies and social support for mothers of preschool children with autism spectrum disorder in the Republic of Croatia. *Clinical Child Psychology and Psychiatry*, 29(2), 674-686. [Doi:10.1177/13591045221106234](https://doi.org/10.1177/13591045221106234)